

УДК 373.2.091.3:004.5-053.4"465*05/06"(045)
DOI <https://doi.org/10.32782/2410-2075-2022-14.11>

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

НІКОЛАЄСКУ ІННА ОЛЕКСАНДРІВНА

доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти
Навчально-наукового інституту педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
nikolaesky@ukr.net
orcid.org/0000-0002-9928-9291

ШИНКАРЬОВА ВАЛЕРІЯ СЕРГІЇВНА

аспірант кафедри дошкільної освіти Навчально-наукового інституту педагогічної освіти,
соціальної роботи і мистецтва
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
shynkarova.vs@gmail.com
orcid.org/0000-0002-8439-446X

У статті розглянуто поняття цифрової грамотності, коротко окреслені характеристики сучасної цифрової ери. Здійснено аналіз наукових підходів до змісту цифрової грамотності. Обґрунтовано необхідність формування цифрової грамотності в дошкільному віці у зв'язку з її сприятливим впливом на формування інших базових навичок і компетентностей дітей та на результати процесу їхнього навчання й виховання. Схарактеризовано компонентну структуру цифрової грамотності, а її роль у становленні особистості старшого дошкільника проаналізовано з позицій на рівні загальнокультурних компетенцій. У роботі виділено особливості вікової категорії, основні знання й вміння дітей старшого дошкільного віку, які вони мають опанувати у процесі формування цифрової грамотності, а також запропоновано рівні сформованості цифрової грамотності.

Ключові слова: цифрова грамотність, діти старшого дошкільного віку, цифрові технології, компоненти цифрової грамотності, рівні сформованості цифрової грамотності.

Постановка проблеми. Сучасний світ інтенсивно опановує нові віяння розвитку технологій: неосяжні масиви даних та засновані на них технології дозволяють виокремити чергову епоху – цифровізації. Поширення цифрових технологій якісно змінює сферу виробництва та глобальні ринки, що, в свою чергу, охоплює і систему освіти. Нині увага до використання в освіті цифрових технологій динамічно зростає.

Цифрова грамотність – це здатність знаходити, оцінювати, використовувати, розповсюджувати та створювати контент за допомогою комп'ютерних технологій та всесвітньої мережі Internet. Впровадження програм розвитку цифрової грамотності у дошкільну освіту дозволяє дітям навчитися добирати необхідну інформацію зі значного масиву даних, розуміти, як працює віртуальний світ, не піддаватися небезпеці

в цифровому середовищі. Здатність особистості успішно займатися будь-яким видом практичної діяльності позначають такими категоріями, як грамотність, кваліфікація, компетентність, освіченість. По суті, все це – межі зазначеної здатності, і кожна з перерахованих категорій зараз використовується як на практиці, так і теоретичних дослідженнях. Ключовою серед цих категорій є грамотність, що складається зі знань, умінь та навичок, які полягають у здатності оперувати знаковими системами природніх, а також штучних мов у процесі прийняття та виконання різноманітних навчальних, робочих, побутових завдань. Грамотність – це здатність сучасної людини діяти відповідно до об'єктивної логіки навколишнього предметного світу і досягати поставленої мети. Поняття грамотності і в нашій країні, і за кордоном розвивається відповідно до потреб

часу, поглиблюючись разом зі зростанням вимог суспільства щодо розвитку індивіда – від найпростіших умінь, таких як читання, письмо, лічба, до володіння мінімумом суспільно необхідних знань та навичок (функціональна грамотність). З розвитком поняття почали з'являтися похідні від цього терміни, зокрема і «цифрова грамотність» [11].

Бути грамотним в сучасному світі означає мати навички, які включають досить детальні завдання, такі як копіювання і вставка цифрового контенту, і більш складні, такі як критичний аналіз і синтез інформації, доступ до якої здійснюється через різні тексти. Цифрова грамотність враховує весь спектр навичок, необхідних для читання, письма, виступу, перегляду та участі в онлайн-просторах. Всі ці практики вимагають медіаграмотності, котра включає можливість доступу, аналізу, оцінки, створення та використання контенту у всіх його формах. Так, якщо для підвищення рівня мовної грамотності важлива практика читання та спілкування, то для розвитку цифрової грамотності необхідна практика використання гаджетів, комп'ютерів і, навіть, можливостей цифрового середовища.

Значущість та необхідність формування у дітей цифрової грамотності незаперечні. Основна перевага володіння цифровою грамотністю – її сприятливий вплив на рівень успішності навчання. Діти, які володіють цифровою грамотністю, простіше і швидше отримують доступ до необхідних інформаційних каналів порівняно з тими, хто використовує виключно традиційні носії інформації. Ми вважаємо, що цифрова грамотність заслуговує окремої позиції у переліку загальних компетенцій, а її формування вбачаємо в межах сукупності предметів у процесі навчання, без відриву від загальних завдань освіти і виховання. Така вимога продиктована широким спектром застосування: починаючи від Big Data зі штучним інтелектом і закінчуючи віртуальною реальністю – все це так чи інакше потребує саме цифрової грамотності. Допоки не розроблені і не реалізуються системні програми цифрового окультурення, діти пробують свої сили самостійно, а оскільки в сучасному світі використання інформаційно-

комп'ютерних технологій – одна з базових навичок, вона має розвиватися, у тому числі, й у дошкільній програмі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зміст цифрової грамотності сформувався наприкінці ХХ ст. та, згідно теорії Г. Селевко, складається з наступних компонентів: знання основних понять інформатики та обчислювальної техніки, базової структури та функціональних можливостей обчислювальної техніки, сучасних програмних оболонок; володіння текстовим редактором; наявність досвіду роботи з прикладними програмами та базові знання алгоритмів, мов та пакетів програмування [2].

Сучасне покоління дітей від народження знаходиться у світі гаджетів, а до 6-7 років майже всі користуються смартфонами. Багато хто з дітей мислить «кліпово», але це, радше, перевага, ніж недолік. Так, Г. Солдатова стверджує, що кліпове мислення є формою переходу до мережевого мислення, що дозволяє діяти у межах невизначеності. Діти сьогодні зростають у ситуації глибокого занурення у насичене інформаційне середовище, тож у цьому й полягає специфіка цифрової грамотності у старшому дошкільному віці. Дітей необхідно навчити правилам життя в тій множинній реальності, в якій вони функціонують [4].

Водночас нові вітчизняні та зарубіжні дослідження з'являються безперервно і невпинно доводять позитивний вплив цифрових навичок та умінь на загальні результати навчання. Тож нині доведено (експеримент В. Зябрового, 2018 р.), що цифрова грамотність сприятливо відображається на формуванні інших базових навичок і компетентностей дітей [1].

Згідно наукових поглядів Т. Бойко, старший дошкільний вік є найбільш продуктивним для розвитку інформаційно-комп'ютерних компетенцій та цифрової грамотності дітей, оскільки використання цифрового середовища та інформаційно-комп'ютерних технологій допомагає вирішити поточні навчальні проблеми [6].

Цифрова грамотність сприяє успішному навчанню з досить простої, але вагомій при-

чини: діти, які володіють необхідними навичками, легше отримують доступ до значних обсягів інформації з баз даних цифрових сховищ, що значно спрощує процедуру у порівнянні з традиційними ресурсами. Крім цього, частиною навичок, що освоюються в межах формування цифрової грамотності, стають інтегрування та оцінка інформації, коли вихователь демонструє дітям різницю між надійними та шкідливими цифровими ресурсами, виступаючи в цей момент експертом з оцінки інформації.

З позиції наукових поглядів Є. Кашина, нині значно змінилися вимоги до вмій дітей, оскільки наразі необхідно вміти не лише читати, писати і рахувати, а й організувати ресурси даних, плідно співпрацювати, збирати, оцінювати та використовувати інформацію [2].

Мета статті – обґрунтувати актуальність формування цифрової грамотності у дітей старшого дошкільного віку з урахуванням їх вікових особливостей.

Виклад основного матеріалу. Цифрова компетентність – це здатність не тільки розуміти і застосовувати цифрові технології та системи, але й творчо, критично і самостійно їх впроваджувати. Як правило, цифрова компетентність означає здатність використовувати цифрові технології самостійно, без допомоги інших. Нині численна кількість роботодавців називають цифрову компетентність однією із ключових навичок, необхідних для ефективною роботи [11].

Цифровою безпекою, в рамках цифрової грамотності, позначають основи безпеки серфінгу та роботи в мережі Internet, що включають уміння захищати персональні дані, формувати надійні паролі, звертатися тільки до легального контенту, уміння коректно поводитись у мережі, дотримуватись етичних норм, надійно зберігати інформацію, навички створення резервних копій тощо [10].

Раніше поняття цифрової грамотності ототожнювалося з умінням використовувати комп'ютер, що тепер сприймається лише як інструмент інформаційної діяльності та розглядається у загальній масі понять, пов'язаних з технологічною грамотністю (комп'ютерна

грамотність, ІКТ-грамотність). Цифрова грамотність передбачає засвоєння знань та закріплення навичок, а також їх опанування та ефективне використання. Інакше кажучи, в основі формування цифрової грамотності закладено пізнавальний розвиток дітей. Відтак виділяють наступні компоненти цифрової грамотності [9]:

- когнітивний компонент;
- діяльнісний компонент;
- мотиваційний компонент.

Когнітивний компонент структури цифрової грамотності варто охарактеризувати спрямованістю опанування сукупності знань, переважно прикладного характеру, які є ядром цифрової грамотності [7]. Ми пропонуємо виділити такі знання, необхідні в контексті цифрової грамотності дітей старшого дошкільного віку:

- знання про існуючі джерела інформації;
- розуміння загальних принципів роботи комп'ютерів та пристроїв;
- розуміння того, як цифрові пристрої підключаються один до одного [3];
- знання про те, що вся інформація корисна, але її частина може бути небезпечною;
- знання про те, що є платні джерела цифрової інформації та додатки, але є й безкоштовні;
- знання про соціальні мережі, їх устрій, переваги та недоліки використання.

Діяльнісний компонент структури цифрової грамотності охарактеризовуємо наявністю умінь, досвіду успішного здійснення необхідних дій для самостійної роботи з цифровими ресурсами, а також навичок вибору способів та методів планування і здійснення діяльності щодо вирішення різних завдань, пов'язаних з використанням цифрових даних та ресурсів [1]:

- вміння користуватися різними джерелами та видами джерел інформації;
- вміння користуватися комп'ютерними технологіями;
- вміння самостійно орієнтуватися на сайтах, надсилати та отримувати електронну пошту, користуватися соціальними мережами тощо;
- вміння виділяти недостовірні та сумнівні інформаційні елементи;

- вміння працювати із засобами мережі Internet;
- вміння уникати ресурсів та посилань, що закликають до упередженості, забобонів та шкідливої пропаганди;
- вміння створювати цифровий контент та надавати доступ до нього іншим користувачам;
- вміння порівнювати наявні цифрові послуги;
- вміння аналізувати проблему та знаходити саме ті цифрові інструменти, які допоможуть її вирішити.

Мотиваційний компонент структури цифрової грамотності характеризується спрямованістю формування осмисленої потреби у цифровій компетентності як основи адекватної цифрової активності, що доповнює життєдіяльність людини у сучасну епоху. Він включає в себе:

- інтерес до використання та розробки цифрових даних та ресурсів;
- усвідомлення необхідності забезпечення власної безпеки під час використання цифрових ресурсів;
- усвідомлення ролі та функцій цифрової грамотності;
- бажання бути частиною інтернет-спільноти.

Загалом, аналізуючи тематичну методичну літературу та сучасні наукові дослідження, ми пропонуємо виділяти такі рівні сформованості цифрової грамотності дитини старшого дошкільного віку.

Обізнаний рівень – діти самостійно контролюють процес використання цифрових ресурсів, комп'ютера, гаджетів, вони активно міркують, коли шукають інформацію чи створюють інформаційні продукти. Під час створення інформаційних продуктів (у процесі пошуку чи вибору інформації, їх форматування та дизайні) діти розуміють, для кого (якої аудиторії) створюються ці продукти. Вони усвідомлюють, що інформація та цифрові ресурси можуть бути комерційними та піддаватися впливу.

Вищий базовий рівень – діти демонструють гарний рівень знань, навичок та розуміння, необхідних для самостійного пошуку

інформації та ресурсів, вправно їх редагують та керують ними. Діти знаходять необхідну інформацію та/або ресурси, адаптують їх до вимог завдання або ж створюють власні. Також вони усвідомлюють, що знайдена інформація може бути упередженою, недостовірною чи ненадійною.

Базовий рівень – діти можуть шукати інформацію, користуючись простими електронними ресурсами, обирають і доповнюють зміст цифрових ресурсів та інформаційних продуктів, демонструють здатність формувати текст і зображення, працюють із програмами, що дозволяють обмінюватися миттєвими повідомленнями або іншими комунікаторами. Вони розуміють необхідність захисту доступу до електронної інформації та можливі наслідки шахрайського доступу до неї.

Нижчий базовий рівень – діти знайомі з основними програмами, можуть працювати з файлами на комп'ютері або смартфоні/планшеті та виконувати прості операції з інформацією під керівництвом вихователя. Вони знають основні правила, які використовуються для комунікації онлайн, а також наслідки використання гаджетів неавторизованих користувачів.

Формальний рівень – дітям складно працювати з основними програмами, систематизувати ресурси та виконувати навіть прості операції з інформацією. Часто трапляються помилки у роботі навіть під керівництвом вихователя. Діти знають основні правила, що використовуються для комунікації онлайн, але при цьому не розуміють відповідальності за використання та передачу інформації з точки зору законності та дотримання етичних норм.

На наш погляд, різноманітні заходи щодо підвищення рівня цифрової грамотності та активне впровадження тематичних методик в закладах дошкільної освіти необхідні, щоб діти навчилися відповідально, розумно та ефективно користуватися цифровими технологіями, ресурсами, мережею Internet. Водночас варто зазначити, що успішне оволодіння старшими дошкільниками цифровою грамотністю залежить ще від низки важливих умов: рівня впровадження елементарної інформатики у межах заняття; матеріально-

технічної оснащеності закладу дошкільної освіти; врахування вікових особливостей дітей старшого дошкільного віку. У зв'язку з цим постає завдання науково обґрунтованого формування елементів цифрової грамотності дітей старшого дошкільного віку, тому нам важливо з'ясувати, якими психолого-педагогічними положеннями варто керуватися у організації освітнього процесу закладу дошкільної освіти.

Період старшого дошкільного віку пов'язаний зі зростанням рівня фізичних та розумових навантажень, розширенням соціальних кордонів дитини та її адаптацією у суспільстві. Психологи експериментально доводять, що старший дошкільник поступово оцінює себе інакше, оскільки змінюється основний вид його діяльності, він вчиться самостійності та відповідальності. Перед батьками у цей період постає важливе завдання – визначити рівень готовності дитини до подальшого навчання в школі [5]. Поведінка дітей старшого дошкільного віку стає більш імпульсивною, з'являється впертість, діти прагнуть відстояти свою думку. Бажання наслідувати залишається, але при цьому з'являється прагнення зайняти власну позицію у товаристві однолітків. Розвиток дитини переходить на якісно новий рівень і основним видом її діяльності поступово стає навчання. Говорячи про психічний розвиток старшого дошкільника варто взяти до уваги таке: відбуваються зміни у психічних процесах збудження та гальмування; старший дошкільник вже може довго фокусуватися навіть на тому занятті, яке йому не цікаве; процес сприйняття стає більш організованим, набуває аналізуючого характеру; вдосконалюється процес осмислення під час довільного запам'ятовування; відбувається розвиток оперативної, короткочасної та довготривалої пам'яті, трансформація наочно-образного мислення в словесно-логічну форму; у цьому віці опора уяви зміщується на реальні ситуації; відстежується інтенсивне розширення словникового запасу. З-поміж психологічних особливостей дітей старшого дошкільного віку науковці вирізняють наступні: розширення кола спілку-

вання, поява нових авторитетів, формування сили волі, усвідомлення власного «я», активність у трудовій діяльності, формування самооцінки, розвиток самостійності та впевненості. У період старшого дошкільного віку діти вже вирізняються певними характеристиками молодших школярів, особливо після подолання кризи 6-7 років. Подальші нові обов'язки та соціальна роль сприяє змінам поведінки старшого дошкільника. Дитина може стати впертою і примхливою, також індивідуальні особливості дітей можуть виявлятися у підвищеному рівні чутливості до критики, виникненні нових ідеалів і цінностей, сенситивності до впливу однолітків і друзів. Усе це значною мірою позначається на поведінці старших дошкільників [8].

Ефективність реалізації відповідних організаційних чи педагогічних умов, що сприятимуть формуванню цифрової компетентності у дітей старшого дошкільного віку, насамперед пов'язана з об'єктивним рівнем знань вихователів, що послуговуються в роботі певними інноваційними методиками та технологіями, котрі дозволяють досягати очікуваних результатів. У дітей старшого дошкільного віку інтенсивно формуються основні навчальні вміння, закладаються основи адаптаційних процесів, актуалізується готовність до предметного навчання. Відтак організація цифрової діяльності у старшому дошкільному віці має спиратися, насамперед, на позитивний емоційний досвід дитини, її бажання спілкуватися, вміння отримувати, опрацьовувати й використовувати інформацію, налагоджувати соціальні контакти і виконувати соціальні норми за певних вимог вихователя. Вікові особливості старших дошкільників у контексті цифрової грамотності також пов'язані з інтенсивним розвитком пізнавальних процесів, довільної уваги та логічної пам'яті. Саме формування мислення, призводячи до розвитку рефлексії, пов'язане з оперуванням конкретними уявленнями. Деяка соціальна незрілість дошкільника, його обмежений життєвий досвід, породжує низку специфічних особливостей, які дають можливість дитині зіставляти різні цінності, робити вибір між різними нормами. Формування емоційно-

творчих потреб дітей старшого дошкільного віку пов'язане, насамперед, з тим, що їм необхідна безпосередня участь у соціально-значущій діяльності, а рівень витрачених зусиль відіграє важливе значення, іноді важливіше, аніж власне результат [5].

Окремо проаналізуємо такі новоутворення психіки старшого дошкільника, як довільність та рефлексія, розвиток вольових якостей, свідоме регулювання дій, а також зміну соціальної ситуації розвитку, що часто супроводжується психологічною напругою та занепокоєнням. Ми характеризуємо особливості емоційної саморегуляції у старшому дошкільному віці у вигляді розкриття вищезазначених новоутворень, тісно пов'язаних із формуванням навичок емоційної саморегуляції. По-перше, період старшого дошкільного віку характеризується значними змінами інтересів дитини, її домінуючих почуттів та об'єктів, на які вони спрямовані. Це можна пояснити тим, що дитина починає активніше включатись в процес навчання, а потенційна позиція учня та його діяльність уже висувають досить високі вимоги до довільної поведінки дошкільника. Крім того, здатність дітей демонструвати силу волі помітно зростає, у старшому дошкільному віці вони починають використовувати довільні розумові дії, здатні до цілеспрямованого запам'ятовування та пошуку навчального матеріалу, до актів довільної уваги, прямого та постійного спостереження, проявів наполегливості у розв'язанні поточних завдань [8].

Навчання цифровій грамотності максимізується, коли діти старшого дошкільного віку займаються відповідними завданнями у динамічному освітньому середовищі. Роль вихователів полягає в тому, щоб надавати чіткі та точні інструкції, а також забезпечувати належний простір для взаємодії дітей та обміну інформацією між ними. Водночас, в організації освітнього процесу вихователю важливо ґрунтуватись на пізнавальних потребах, емоційних та мотиваційних установках дітей, на їхньому бажанні дізнаватись нове, умінні ставити питання та самостійно відповідати на них, розвиваючи при цьому у дітей

культурні потреби, що, в свою чергу, мають спиратись на вже отримані знання. Отже, для того щоб сформувати цифрову грамотність дітей старшого дошкільного віку, необхідно враховувати як закономірності їхнього вікового розвитку, так і індивідуальні особливості. Дитина запам'ятовує не те, що є суттєвим з точки зору навчальних завдань, а те, що справило на неї найбільше враження: що зацікавило, було емоційно забарвленим або несподіваним, новим, тому заняття мають бути максимально збагачені наочністю, передбачати використання різноманітних засобів подачі інформації.

Висновки. Інформатизація суспільства, активне поширення комп'ютерних та цифрових технологій у світі, актуалізує необхідність успішної інформаційної підготовки кожної особистості. Критична потреба у формуванні цифрової грамотності дітей старшого дошкільного віку та розвитку цифрового освітнього простору нині чітко представлена у стратегічних пріоритетах становлення системи освіти як на національному, так і міжнародному рівні. В свою чергу цифрові технології здатні збагатити освітній процес закладу дошкільної освіти розмаїттям способів і можливостей доступу до необмеженого обсягу інформації й ресурсів. Нині гострим є питання браку матеріалів, націлених на формування цифрових компетентностей дітей з урахуванням їх вікових особливостей, водночас активні тематичні емпіричні дослідження вітчизняних і зарубіжних науковців спрямовані на зміну існуючої тенденції. Значущість порушеної проблематики також підкреслює мотиваційна складова цифрової грамотності: прагнення особистості до розвитку і персональної відповідальності як учасника цифрового світу. У зв'язку з цим головне завдання вихователя у закладі дошкільної освіти – створити необхідні умови для успішного розвитку цієї якості у зростаючого покоління.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці та експериментальній перевірці методики підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до формування цифрової грамотності старших дошкільників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бабенко С.В. Комплексна інформатизація закладу дошкільної освіти. Житомир : Сатка, 2020. 43 с.
2. Дендєв Б. Інформаційні та комунікаційні технології в освіті : монографія. Ужгород : ІТТО ЮНЕСКО, 2019. 320 с.
3. Захарова І. Г. Інформаційні технології в освіті. Суми : Видавничий центр «Академія», 2020. 192 с.
4. Калініна Т. В. Інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності вихователя. Вінниця : Буг, 2021. 216 с.
5. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2018. 408 с.
6. Роберт І. В. Інформаційні та комунікаційні технології в освіті. Луцьк : Дрофа, 2018. 312 с.
7. Уваров А. Ю. Освіта у світі цифрових технологій: шляху до цифрової трансформації. Львів : Вид-во ГУАШ, 2018. 168 с.
8. Ушакова І. М. Вікова психологія. Харків : НУЦЗУ, 2019. 123 с.
9. Belshaw D. The Essential Elements of Digital Literacies. URL: <https://dougbelshaw.com/essential-elements-book.pdf> (дата звернення: 25.04.2022).
10. Hobbs R., Coiro J. Design Features of a Professional Development Program in Digital Literacy. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*. 2019. Vol. 62 (4). P. 401–409. DOI: <https://doi.org/10.1002/jaal.907> (дата звернення: 25.04.2022).
11. Pangrazio L., & Selwyn N. «Personal data literacies»: a critical literacies approach to enhancing understandings of personal digital data. *New Media and Society*. 2019. Vol. 21(2). P. 419–437. DOI: <https://doi.org/10.1177/1461444818799523> (дата звернення: 25.04.2022).

FORMATION OF DIGITAL LITERACY OF CHILDREN SENIOR PRESCHOOL AGE

NIKOLAESKU INNA

Doctor of Pedagogical Science, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Preschool Education
The Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

SHYNKAROVA VALERIJA

PhD student of Department of Preschool Education,
The Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

Introduction. *The era of informatization of society was replaced by a new one – the era of digitalization. The latest technologies and unlimited amounts of information can qualitatively change the global market in general and the market of educational services in particular. Digital literacy is the most sought-after quality of a modern specialist, and the ability to operate with content is an indicator of a person's ability to successfully engage in any activity. Mastering digital literacy in preschool is not only a requirement of time, but also an advantage that has a positive effect on the formation of other vital skills and competencies.*

The purpose of the article is to substantiate the relevance of the formation of digital literacy in older preschool children, taking into account their age characteristics.

The main research methods are the following: *theoretical analysis of scientific and methodological literature, regulations and online content on digital literacy, as well as comparison, classification and generalization.*

Results. *The concept of digital literacy implies the ability of an individual to independently and creatively apply digital technologies and systems in compliance with digital security standards. At the heart of the process of forming digital literacy of preschool children we see their cognitive development, highlighting its three key components: cognitive, activity and motivational. We consider it appropriate to differentiate the knowledge, skills and experience necessary to characterize each component. At the same time, we propose to compare the level of digital literacy of older preschool children with the following: knowledgeable, higher basic, basic, lower basic and formal.*

We see the originality in substantiating the relevance of digital literacy in preschool children and comparing the age characteristics of this category of children with their potential to acquire the necessary knowledge and experience to work with the digital world. The paper also summarizes the psychological and pedagogical provisions that should be followed in the process of forming digital literacy of older preschool children.

Conclusion. *The formation of digital literacy of older preschool children is an urgent need of modern society. At the same time, digital technologies are able to enrich the educational process of preschool education with a*

variety of ways and opportunities to access unlimited information and resources. Therefore, the educator is called to provide the necessary conditions for the successful development of this quality in the growing generation, which we consider a prospect for our further research.

Keywords: *digital literacy, older preschool children, digital technologies, components of digital literacy, levels of digital literacy.*

REFERENCES

1. Babenko, S. V. (2020) Kompleksna informatyzatsiia zakladu doshkilnoi osvity [Comprehensive informatization of preschool education]. Zhytomyr: Satka, 43 [in Ukrainian].
2. Dendiev, B. (2019) Informatsiini ta komunikatsiini tekhnolohii v osviti: monohrafiia [Information and communication technologies in education]. Uzhhorod: ITO YuNESKO, 320 [in Ukrainian].
3. Zakharova, I. H. (2020) Informatsiini tekhnolohii v osviti [Information technology in education]. Sumy: Vydavnychiy tsentr «Akademiia», 192 [in Ukrainian].
4. Kalinina, T. V. (2021) Informatsiini ta komunikatsiini tekhnolohii u profesiinii diialnosti vykhovatelii [Information and communication technologies in the professional activities of educators]. Vinnytsia: Buh, 216 [in Ukrainian].
5. Ponimanska, T. I. (2018) Doshkilna pedahohika [Preschool pedagogy]. Kyiv: VTs «Akademiia», 408 [in Ukrainian].
6. Robert, I. V. (2018) Informatsiini ta komunikatsiini tekhnolohii v osviti [Information and communication technologies in education]. Lutsk: Drofa, 312 [in Ukrainian].
7. Uvarov, A. Yu. (2018) Osvita u sviti tsyfrovyykh tekhnolohii: shliakhu do tsyfrovoi transformatsii [Education in the world of digital technologies: the path to digital transformation]. Lviv: Vyd-vo HUASH, 168 [in Ukrainian].
8. Ushakova, I. M. (2019) Vikova psykholohiia [Age psychology]. Kharkiv: NUTSZU. 123 [in Ukrainian].
9. Belshaw, D. The Essential Elements of Digital Literacies. Retrieved from: <https://doughbelshaw.com/essential-elements-book.pdf> [in English].
10. Hobbs, R., & Coiro, J. (2019) Design Features of a Professional Development Program in Digital Literacy. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 62 (4), 401–409. DOI: <https://doi.org/10.1002/jaal.907> [in English].
11. Pangrazio, L., & Selwyn, N. (2019). «Personal data literacies»: a critical literacies approach to enhancing understandings of personal digital data. *New Media and Society*, 21(2), 419–437. DOI: <https://doi.org/10.1177/1461444818799523> [in English].